

VECON Verslag van de Examenbespreking Bedrijfseconomie HAVO 2022 tijdvak 2 d.d. 15 juni 2022

De door de VECON georganiseerde examenbesprekingen hebben tot doel dat de examencorrectie eenduidig plaats zal vinden. Uitgangspunt moet steeds zijn dat het correctievoorschrift opgesteld door het CvTE bindend is voor zowel de eerste als de tweede corrector.

Tijdens de bespreking kan op grond van artikel 3.3. (algemene regels) worden besloten ook andere antwoorden goed te keuren, mits vakinhoudelijk correct. Op basis van artikel 7 (algemene regels), indien er een fout in het examen of correctiemodel zit, zal men zich moeten houden aan het correctiemodel. Als iedere corrector zich hieraan houdt worden alle examenkandidaten op gelijke wijze beoordeeld.

De VECON zal bij onvolkomenheden in het examen of correctiemodel onmiddellijk actie ondernemen naar het CvTE.

Dit verslag is als volgt opgebouwd:

*Eerst is de vraag uit het examen overgenomen in het **zwart**.*

*Daarna is het antwoord uit het correctievoorschrift overgenomen in het **rood**.*

*Daarna volgt in het **blauw** eventuele aanvullingen/aanbevelingen vanuit de examenbespreking.*

Tenslotte een algemeen oordeel per vraag en over het gehele examen.

Dit examen bestaat uit 29 vragen, waarvoor 61 punten kunnen worden behaald.

Indien een leerling op een vraag geen antwoord heeft gegeven, vul dan op de Wolf-scorelijst een "N" in.

Opgave 1

2p 1 Noem voor beleggers een minder risicovolle vermogenstitel dan aandelen of op aandelen gebaseerde beleggingsfondsen en leg uit dat daarin beleggen minder risicovol is.

- (Staats)obligatie 1
- Voorbeeld van een juiste uitleg: 1
 - koersen van obligaties schommelen minder dan koersen van aandelen
 - obligaties geven een vaste interestvergoeding (en aandelen een minder goed voorspelbare dividenduitkering)
 - obligaties worden afgelost, aandelen niet

Opmerking Het tweede scorepunt wordt alleen toegekend als het eerste scorepunt is behaald.

1p 2 Geef hiervoor een verklaring gelet op het aanbod van beide ondernemingen.

Voorbeeld van een juist antwoord is: Mensen blijven eten afhalen/ laten bezorgen terwijl ze niet meer in restaurants/café's/ bij evenementen bier gaan drinken. Beleggers reageren daarop door meer aandelen Just Eat Takeway te kopen (wat de koers doet stijgen). De vraag naar bier zal dalen en dus ook de

vraag naar aandelen Heineken. (Hierdoor daalt de koers van het aandeel Heineken.)

Let op dat alle aspecten worden benoemd:

Beide bedrijven,

Vraag naar aandelen

Aanbod van de onderneming

2p 3 Bereken de beurskoers van het aandeel Just Eat Takeaway op 1 oktober 2026 zoals Benno die verwacht.

• koersstijging in oktober 2019 – oktober 2020: $(95,76 - 72,95)/72,95 \times 100\% = 31,3\%$ 1

• koers op 1 oktober 2026: $95,76 \times 1,313^6 = € 490,65$ 1

Alternatieve berekening 2^e deelscore kan ook: $72,95 \times 1,313^7 = € 490,65$

2p 4 Bereken de totale koerswinst die Benno op zijn aandelen Just Eat Takeaway zal behalen wanneer zijn verwachtingen uitkomen en hij op 1 oktober 2026 alle aandelen Just Eat Takeaway verkoopt.

• pakket 50 aandelen op 1 oktober 2020 = $50 \times 95,76 = 4.788$

pakket 50 aandelen op 1 oktober 2021 = $50 \times 95,76 \times 1,313 = 6.286,64$ 1

• totale koerswinst = $100 \times 490,65 - (4.788 + 6.286,64) = € 37.990,36$ 1

Let op doorwerkfout van vraag 3

Let op doorwerkfout binnen de vraag

Indien kandidaat per abuis maar 1 pakket aandelen pakt (50 aandelen) kan bij het berekenen van de koerswinst toch het tweede deelpunt worden gehaald, indien goed doorgerekend:

$(50 \times 490,65 - 50 \times 95,76) = 19.744,50$

$(50 \times 490,65 - 50 \times 125,73) = 18.245,86$

Algemeen opgave 1: leuke opgave, goede binnenkomer

Opgave 2

1p 5 Noem een oprichtingsverplichting voor een eenmanszaak.

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- inschrijving bij de kamer van Koophandel (KvK)
- registratie bij de Belastingdienst
- aanvragen van vergunningen

Opmerking: Bij inschrijving bij de KvK wordt automatisch de registratie bij de Belastingdienst volbracht en vergunningen zijn niet altijd nodig. Desondanks worden deze antwoorden goed gerekend, want deze antwoorden worden genoemd in de syllabus.

2p 6 Bereken de huurverlaging in euro's per maand die Cor heeft afgesproken (informatiebron 1).

- huur in maart: 1.600 (vooruitbetaalde huur volgens balans) 1
- huur vanaf 1 april: $3.000/3 = 1.000$ per maand
- huurverlaging: $1.600 - 1.000 = € 600$ per maand 1

Eerste deelpunt is gehaald indien 1.600 is meegenomen in de berekening.

Alleen antwoord: 1.000 per maand is vereenvoudiging van de vraag dus 0 punten

1p 7 Bereken het bedrag dat in maart 2020 op de liquiditeitsbegroting moet worden ingevuld bij inkopen (letter a).

inkopen/a: 30% van 11.990 = € 3.597

2p 8 Bereken het bedrag dat in april 2020 aan btw zal moeten worden afgedragen aan de Belastingdienst (letter b).

- januari en februari $3.750 - 1.125 = 2.625$ 1
- maart: $11.990/1,09 \times 0,09 - 3.597/1,09 \times 0,09 = 990 - 297 = 693$
- totaal $2.625 + 693 = € 3.318$ 1

Indien de btw van januari/februari verkeerd wordt berekend of niet wordt berekend, kan dit doorwerkfout zijn binnen de vraag en mis je alleen deelscore 1.

Alleen de te betalen btw uitreken is 0 punten (je mist beide deelscores)

2p 9 Bereken het bedrag dat in mei 2020 op de liquiditeitsbegroting bij interest (letter c) en aflossing (letter d) moet worden ingevuld. Rond beide bedragen af op hele euro's.

- Interestkosten/c: $0,005 \times (15.999 - 326 - 328) = 76,72$ dus 77 1
- Aflossing/d: $(326 + 80) - 77 = € 329$ 1

Let op: niet afronden is – 1 punt

5p 10 Bereken het bedrag dat Cor in totaal aan NOW tegemoetkoming zal ontvangen (zie informatiebron 1 en 2). Rond het bedrag af op hele euro's. Vul hiervoor de uitwerkbijlage bij deze vraag in.

maximumscore 5

1. Wat was de omzet (exclusief btw) in het jaar 2019?	240.000
2. Wat is de verwachte omzet (exclusief btw) in de maanden:	
– maart 2020	11.000
– april 2020	6.000
– mei 2020	6.000
3. verwacht percentage (3 decimalen) omzetsdaling	61,667%
4. NOW tegemoetkoming	9.990,05 → 9.990

	ruimte voor berekeningen:
omzet maart 2020	$\frac{11.990}{1,09}$
omzet april 2020	$\frac{6.540}{1,09}$
omzet mei 2020	$\frac{6.540}{1,09}$
% omzetsdaling	$\frac{11.000 + 6.000 + 6.000}{20.000} - \frac{240.000}{12} \times 100\% = 61,667\%$
NOW tegemoetkoming	$61,667\% \times 90\% \times 18.000 = 9.990$

- 11.000 en 6.000 en 6.000 1
- 61,667% 2
- 9.990 2

Bij tweede deelscore: 1 punt per fout

Bij derde deelscore: 1 punt per fout

3p 11 Toon aan met een berekening van de totale constante kosten dat Cor in aanmerking komt voor de TOGS tegemoetkoming. Houd er rekening mee dat de volledige NOW tegemoetkoming leidt tot een daling van de (constante) loonkosten.

- Constante kosten 3 maanden: Interest: $80 + 78 + 77 = 235$ 1
- Loon: $18.000 - 9.990 = 8.010$ 1
- Afschrijving: $3 \times 250 = 750$
- Huur: 3.000
- Reclame + overig: 1.500
- $235 + 8.010 + 750 + 3.000 + 1.500 > 4.000$
- (komt in aanmerking voor TOGS) 1

Doorwerkfouten van vragen 9, 10 en 11 mogelijk

Huur van maart is 1.600 euro en voor april/mei 1.000 dus zou 3.600 moeten zijn. Het CvTE gaat hiernaar kijken.

3p 12 Blijft Cor in de maanden maart tot en met mei 2020 uit de liquiditeitsproblemen?

Vul hiervoor de uitwerkbijlage bij deze vraag volledig in.

	maart	april	mei
ontvangsten:			
verkopen	11.990	6.540	6.540
NOW		3.330	3.330
TOGS	<u> </u>	<u>4.000</u>	<u>0</u>
totaal ontvangsten	11.990	13.870	9.870
uitgaven:			
reclame	500	300	300
overig	200	100	100
loon	6.000	6.000	6.000
interest banklening	80	78	77
aflossing banklening	326	328	329
leveranciers	3.597	1.962	1.962
verrekening btw		3.318	
huur	<u> </u>	<u>3.000</u>	<u> </u>
totaal uitgaven	10.703	15.086	8.768
verandering van liquide middelen (+ of -)	+1.287	-1.216	+1.102
beginsaldo liquide middelen	<u>4.000</u>	<u>5.287</u>	<u>4.071</u>
eindsaldo liquide middelen	5.287	4.071	5.173

Conclusie:

Cor blijft wel / ~~niet~~ in maart tot en met mei 2020 uit de liquiditeitsproblemen, want aan het eind van elke maand is het eindsaldo liquide middelen positief.

- voor de rijen NOW en TOGS 1
- voor de rij eindsaldo liquide middelen 1
- voor de conclusie 1

Veel doorwerkfouten mogelijk.

Bij verandering liquide middelen alleen + of – ingevuld (dus niet de getallen), maar wel goed doorgerekend naar eindsaldo liquide middelen hoeft niet fout gerekend te worden.

Algemeen opgave 2: leuke actuele opgave, wel veel berekeningen. Veel informatie die leerlingen moeten verzamelen. De conclusie bij vraag 12 met ‘dubbele ontkenning’ moet goed worden gelezen. Tips: niet meer werken met ‘noten’ maar als extra gegevens opnemen in normale tekst.

Opgave 3

1p 13 Leg uit welk voordeel Nico kan hebben van deze toevoeging aan de huwelijksvoorwaarden.

Het vermogen van Nico wordt beschermd tegen een eventueel faillissement en schuldeisers van de onderneming van Sanne.

1p 14 Hoe wordt dit genoemd?

A

3p 15 Toon aan met een berekening van de hoogte van de erfenis dat de waarde van de erfenis van Nico positief is.

• koopwoning = $1/2 \times (400.000 - 50.000) =$	175.000,00	1
• spaargeld = $1/2 \times 20.000 \times 1,021^{11} =$	12.568,49	1
• overige bezittingen =	15.000,00 +	
	€ 202.568,49	1

Let op: identieke fout binnen de vraag indien de leerling is vergeten om bij zowel koopwoning als spaargeld niet te delen door 2.

Persoonlijke bezittingen van Sanne meegenomen: dan wordt het 3^e deelpunt gemist.

4p 16 Bereken de hoogte van de legitieme portie van Yari na aftrek van erfbelasting.

• erfdeel van iedere erfgenaam zonder testament = $1/3 \times 202.568,49 =$	67.522,83	1
• legitieme portie Yari = $1/2 \times 67.522,83 =$	33.761,42	1
• $33.761,42 - 0,1 \times (33.761,42 - 20.946) =$	€ 32.479,88	2

Doorwerkfout van vraag 15 mogelijk.

Indien leerling bij de legitieme portie van Yari onder de vrijstelling van 20.947 uitkomt: moet hij voor de laatste 2 deelpunten wel laten zien dat de tabel met tarieven en vrijstellingen is gebruikt voor de conclusie.

Algemeen opgave 3

Opgave 4

2p 17 Noem twee financiële nadelen van zelfstandig ondernemerschap vergeleken met werken in loondienst.

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Een ondernemer krijgt geen geld als hij bijvoorbeeld ziek is en mensen in loondienst wel.
- Een ondernemer bouwt geen pensioen op, mensen in loondienst wel.
- Het inkomen van een ondernemer kan wisselen en mensen in loondienst hebben een stabiel inkomen.

Belasting kan geen argument zijn omdat ze de onderneming drijven in de vorm van een vof

1p 18 Verklaar dat interestkosten, ondanks het feit dat deze in kwartaal 2 lager zijn dan in kwartaal 1, wel tot de constante kosten behoren.

Interestkosten zijn onafhankelijk van de behaalde afzet/omzet.

3p 19 Bereken met behulp van de break-evenafzet hoeveel flessen de broers in het eerste kwartaal meer hadden moeten verkopen om geen negatief resultaat te behalen.

- break-evenafzet: $(3.600 + 650 + 450 + 2.980)/(4,80 - 2,00 - 0,40) = 3.200$
- afzet in kwartaal 1: $14.400/4,80 = 3.000$, dus 200 flessen meer 1

Bij eerste deelscore:

Teller (constante kosten) goed is 1 punt

Teller/Noemer moet goed zijn voor het 2^e punt van de eerste deelscore.

Verlies delen door de dekkingsbijdrage: $(480/2,40 = 200 \text{ tekort})$. Leerling gebruikt niet de break-evenafzet is 0 punten waard

Oplossing via $TO=TK$ kan goed zijn want leerling berekent dan de break-evenafzet.

2p 20 Toon met een berekening aan of de doelstelling van het tweede kwartaal is behaald.

- cashflow = resultaat + afschrijving = $6.645 + 650 = 7.295$ 1
- benodigde cashflow: $2 \times 3.500 + 30.000/10 = 10.000$
- $7.295 < 10.000$: doelstelling niet behaald 1

7.295 < 10.000 hoeft niet per sé genoemd te worden, mits deze getallen zijn uitgerekend en de conclusie 'doelstelling niet behaald' is getrokken.

Algemeen opgave 4 Pittige, leuke opgave

Opgave 5

1p **21** Welke aanpassing in de rechtsvorm van Fastned moest er bij deze beursgang worden gedaan?

omzetten (van de bv) in een nv

1p **22** Noem een ander voordeel voor Fastned van een beursnotering ten opzichte van ondernemingen zonder beursnotering.

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Een beursgenoteerd bedrijf krijgt aandacht van de pers / zorgt voor free publicity.
- Een beursgenoteerd bedrijf geniet meer aanzien dan een bv waardoor het makkelijker is om personeel aan te trekken.

2p **23** Leg de voorkeur van Fastned uit. Betrek zowel liquiditeit als solvabiliteit en zowel aandelenemissie als emissie van obligaties in het antwoord.

Liquiditeit:

- Fastned zou bij een emissie van aandelen alleen dividend beschikbaar kunnen stellen wanneer de winst dat toelaat, terwijl bij een emissie van obligaties er altijd interest betaald moet worden (wat nadelig is voor de liquiditeit) 1

of

- Obligaties moeten worden afgelost, aandelen hoeven niet te worden teruggekocht (wat nadelig is voor de liquiditeit) 1

Solvabiliteit:

- Een emissie van aandelen verbetert de solvabiliteit, want het eigen vermogen neemt toe, terwijl een emissie van obligaties de solvabiliteit juist verslechtert, want het vreemd vermogen neemt toe 1

Goede uitleg liquiditeit = 1 punt

Goede uitleg solvabiliteit = 1 punt

Indien leerling alleen kijkt naar het moment van de emissie kan het goed worden uitgelegd.

2p **24** Bereken de interestkosten van deze obligatielening over het jaar 2019.

$$0,80 \times 135.000.000 \times 0,06 \times 2/12 = \text{€ } 1.080.000$$

Opmerking Voor elke fout wordt 1 scorepunt in mindering gebracht.

2p **25** Toon met een berekening van de NPS aan dat de klant volgens Fastned tevreden is.

- % positieve klanten: $(186 + 169)/773 \times 100\% = 45,9\%$ (46%)
- % negatieve klanten: $(62 + 8)/773 \times 100\% = 9,1\%$ (9%) 1
- NPS = 46% - 9% = 37% (>35%) 1

3p **26** Vul alle vier items uit informatiebron 4 op de juiste plaats van de SWOT in.

S item(s) 4 O item(s) 1
W item(s) 3 T item(s) 2

Opmerking Voor elke fout 1 scorepunt in mindering brengen

Let op: je krijgt per item (uit de bron) een scorepunt.

2p **27** Zal Fastned in staat zijn om op 22 april 2020 tegen een koers van € 9 voor een totaalbedrag van € 27 miljoen aan aandelen te plaatsen? Geef een argument voor en een argument tegen.

Voorbeeld van een argument voor slagen van de emissie:

- De emissiekoers ligt onder de beurskoers van 21 april 1

of

Op 21 april is een beperkte handel (3.485 aandelen). Beleggers wachten af en willen inschrijven op de emissie 1

Voorbeeld van een argument tegen slagen van de emissie:

- Er is weinig belangstelling bij beleggers. Zo is er op 21 april maar beperkte handel (3.485 aandelen) en moeten er bij de emissie 3 miljoen aandelen worden geplaatst

of

Beleggers vrezen dat de beurskoers door een emissie van 3 miljoen aandelen zal gaan dalen

of

Beleggers vrezen voor winstverwatering (stijging aantal geplaatste aandelen is $3 \text{ mln}/14,8 \text{ mln} \times 100\% = 20,2\%$) 1

Leerling krijgt één punt voor een juist argument “voor” en één punt voor een juist argument “tegen”.

Beperkte handel moet goed worden toegelicht.

3p **28** Welke drie balansposten veranderen er op de balans van Fastned en met welke bedragen wanneer de emissie zou zijn uitgevoerd en de emissieopbrengst van € 27 miljoen wordt behaald (zie informatiebron 5)? Vermeld ook of er sprake is van een toename of een afname van deze drie balansposten.

- $27.000.000 : 9 = 3.000.000$ aandelen
- toename Geplaatst kapitaal / afname Aandelen in portefeuille:
 $3.000.000 \times 0,01 = € 30.000$ 1
- toename Agioreserve: $3.000.000 \times (9 - 0,01) = € 26.970.000$ 1
- toename Liquide middelen / Bank: € 27.000.000 1

Als de berekening niet is opgeschreven maar wèl de juiste bedragen genoemd dan hoef je dit niet fout te rekenen.

Toename en/of afname meerdere keren niet genoemd slechts 1 punt aftrek (identieke fout binnen de vraag)

Algemeen opgave 5: leuke opgave omdat diverse domeinen zijn gecombineerd.

Opgave 6

2p **29** Kies bij artikel 1.2 en 2.1 voor het juiste woord.

- artikel 1.2: wel 1
- artikel 2.1: een vergoeding 1

3p **30** Noem drie belanghebbenden bij een organisatie en leg uit wat hun specifieke belang is bij een goedgekeurde accountantsverklaring.

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

– investeerders/beleggers. Belang: risico van hun financiële inbreng beperken / goed beeld wat er met hun ingebrachte vermogen gedaan is

– Belastingdienst. Belang: correcte berekening winstbelasting / btw–afdracht

– externe toezichthouders. Belang: het toezicht/de controle is efficiënter.

– het bestuur. Belang: een correct beeld van de gevolgen van het gevoerde beleid

– concurrentie. Belang: een correct beeld van de financiële positie

– leveranciers. Belang: een correct beeld van de financiële positie (wel of niet verstrekken van leverancierskrediet)

per juist antwoord 1

Eigen vermogen verschaffers en Vreemd Vermogen verschaffers kunnen apart genoemd worden.

Algemeen opgave 6: wel 'oké'

Algemeen over het gehele examen: Positief, maar relatief lang, veel berekeningen voor een aantal punten. Een aantal vragen waren lastig geformuleerd.

Correctiemodel goed werkbaar.